



MVB-beleid SBZ Pensioen

MVB-beleid SBZ Pensioen

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Maatschappelijke context	4
3.	Missie, visie en strategie van SBZ Pensioen	6
4.	Doelen en thema's	8
5.	Randvoorwaarden bij de uitvoering	11
6.	Uitvoeringsvormen	13
7.	Actiepunten MVB (agenda) 2021 en volgende jaren	18
8.	Governance en rapportage	19
9.	Bijlage I: Uitvoeringsvormen van MVB	20
10.	Bijlage II: Beschrijving gekozen SDG-thematiek	22

MVB-beleid SBZ Pensioen

1. Inleiding

In de afgelopen jaren is de aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) sterk toegenomen. Dit past in een brede maatschappelijke trend waarbij zaken als milieu, duurzaamheid en verantwoordelijkheid voor de samenleving hoger op de agenda worden geplaatst. Voor ondernemingen betekent dit dat ze steeds meer moeten nadenken over hun 'corporate citizenship' en de invulling die ze daaraan geven. Vrijwel alle grote ondernemingen hebben hier beleid voor ontwikkeld (Corporate Social Responsibility Policy) en leggen daarover verantwoording af in een Sustainability Report.

Van pensioenfondsen wordt verwacht dat zij in hun beleggingsbeleid rekenschap geven van de maatschappelijke consequenties van dat beleid. Immers, via de investeringen die pensioenfondsen doen, kan direct dan wel indirect invloed worden uitgeoefend op het beleid van ondernemingen en overheden. Deze mogelijkheid om invloed te kunnen uitoefenen brengt de verantwoordelijkheid met zich mee dat pensioenfondsen daarin verantwoorde keuzes maken waarover zij zich ook verantwoorden.

In dit document 'MVB-beleid' van SBZ Pensioen (hierna ook: het fonds of pensioenfonds) wordt nader invulling gegeven aan de wijze waarop het pensioenfonds omgaat met het thema verantwoord beleggen. Daartoe zullen eerst de maatschappelijke context en de missie en visie van het pensioenfonds met betrekking tot verantwoord beleggen beschreven worden, gevolgd door een overzicht van de overtuigingen van het pensioenfonds met betrekking tot MVB. Vervolgens zal worden stil gestaan bij de doelstellingen met betrekking tot het MVB-beleid en de diverse uitvoeringsvormen om het MVB-beleid te implementeren. Tot slot zal de governance rondom MVB worden besproken, alsmede de rapportagevorm en de verantwoording.

MVB-beleid SBZ Pensioen

2. Maatschappelijke context

De maatschappelijke trend in maatschappelijk verantwoord ondernemen en beleggen blijft niet bij een discussie alleen. Pensioenfondsen hebben ook te maken met regels en richtlijnen die zich richten op het MVB-beleid:

- In het Besluit marktmisbruik Wft (artikel 21a) is opgenomen dat het pensioenfondsen verboden is financiële instrumenten te verwerven uitgegeven door of te investeren in ondernemingen die zich bezighouden met de productie, verkoop of distributie van clusteremittie. Expliciet uitgesloten hiervan zijn deelnemingen in indexfondsen en extern beheerde beleggingsinstellingen die voor minder dan 5% in dergelijke ondernemingen beleggen.
- Sinds 1 januari 2014 is de Code Pensioenfondsen, opgesteld door Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, van toepassing. De Code richt zich op uitvoering van de drie functies van 'goed pensioenfondsbestuur': besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen. Met betrekking tot verantwoord beleggen zijn in de Code drie normen opgenomen, te weten:
 - A. Bij het bepalen van het beleid houdt het bestuur rekening met de verplichtingen die het pensioenfonds is aangegaan.
Ook houdt het bestuur hierbij rekening met zijn verantwoordelijkheid ten opzichte van de belanghebbenden om te zorgen voor optimaal rendement bij een aanvaardbaar risico.
 - B. Het bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.
 - C. Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.

Op grond van norm A geldt dat de primaire fiduciaire plicht van het pensioenfonds is het realiseren van de pensioenambitie met een aanvaardbaar risico. Het MVB-beleid mag niet strijdig zijn met deze doelstelling. Iedere beslissing die het fonds neemt met betrekking tot haar MVB-beleid dient te worden beoordeeld binnen de driehoek rendement-risico-kosten.

- Ook vanuit de toezichtrol van DNB worden pensioenfondsen gestimuleerd om hun positieve impact op het gebied van ESG te meten en daar waar mogelijk te vergroten¹. Daarbij wordt ook duidelijk gekeken naar integratie van duurzaamheid in het risicomanagement van de portefeuille.
- SBZ Pensioen heeft zich gecommitteerd aan het IMVB-convenant. SBZ Pensioen onderschrijft de *OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen* en de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights*. De OESO-richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie. Hiermee vormen de OESO-richtlijnen het uitgangspunt voor het Nederlandse internationaal MVO-beleid.
- UN Guiding Principles zijn van toepassing op alle staten en alle bedrijven. Ze zijn opgesteld om de rechten van individuen en gemeenschappen te realiseren en zo een bijdrage te leveren aan verduurzaming van de globalisering.
- SBZ Pensioen verwacht van zijn fiduciaire managers, ESG-dienstverlener, externe vermogensbeheerders en ondernemingen waarin wordt belegd, dat zij conform deze internationale standaarden handelen.

Naast bovenstaande landelijke regels en richtlijnen zijn er nog tal van internationale standaarden op het gebied van verantwoord ondernemen en verantwoord beleggen, gericht op institutionele beleggers.

- United Nations Principles of Responsible Investment (UNPRI). De United Nations Global Compact en internationale verdragen op het gebied van mensenrechten of klimaat. In 2015 zijn hier bovendien de United Nations Sustainable Development Goals (SDG's) bijgekomen.

¹ zie onder andere DNB Duurzaam beleggen in de Nederlandse pensioensector 2016 en SDG impact indicators DNB 2017.

MVB-beleid SBZ Pensioen

Een ontwikkelingsagenda van 17 doelen (thema's) die de wereld in 2030 tot een betere plek moeten maken. Deze doelen gaan over onder andere armoedebestrijding, toegang tot gezondheidszorg, onderwijs, duurzame energie en klimaatverandering.

- Het Klimaatverdrag van Parijs. Op 12 december 2015 sloten bijna 200 deelnemende landen in Parijs een klimaatakkoord (als opvolger van het protocol van Kyoto uit 1997). Het doel is de opwarming van de atmosfeer te beperken tot 2°C met als streefwaarde 1,5°C (in de jaren 2050-2100; dit betekent een halvering van de uitstoot ten opzichte van 1990). Overheden, burgers en bedrijven hebben derhalve met zijn allen de plicht te komen tot een reductie van CO₂-uitstoot.
- IORP-II; van compliance naar purpose (SDG's). Deze Europese richtlijn schrijft voor dat pensioenfondsen meer transparantie betrachten over hun ESG-beleid en de uitvoering daarvan (rapportage). De beleggingsbeginselen, de governance en het risicomanagement dient hierop te worden aangepast. Deze richtlijn wordt momenteel omgezet in nationale wetgeving.
- De door de EU opgestelde richtlijn inzake de Shareholder Rights Directive (betrokken aandeelhouderschap).
- De door de EU opgestelde verordening omtrent informatieverstrekking over duurzaamheid van beleggingen, de zogenaamde Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).

MVB-beleid SBZ Pensioen

3. Missie, visie en strategie van SBZ Pensioen

SBZ heeft ook een missie-, visie- en strategie-document opgesteld, dat als volgt luidt:

Onze missie

Wij voeren de pensioenregeling uit voor (oud-)werknemers van aangesloten ondernemingen.

Onze visie

Wij willen een goed functionerend en financieel robuust pensioenfonds zijn. De efficiënte uitvoering van onze pensioenregeling kent een hoog service- en kwaliteitsniveau. Wij streven ernaar om binnen een gelijkblijvend risicokader, de pensioenaanspraken en pensioenuitkering aan te passen aan de prijsontwikkelingen.

Onze strategie

De aandacht voor pensioen is groot. Het pensioenstelsel gaat veranderen, maar het is nog niet duidelijk hoe de pensioenregeling er in de toekomst uit gaat zien. Om onze visie te realiseren leggen wij de volgende accenten:

Oog voor werknemers, slapers, pensioengerechtigden en werkgevers

Het belang van werknemers, slapers, pensioengerechtigden en werkgevers staat centraal. Belangen worden evenwichtig tegen elkaar afgewogen. We geven werknemers, slapers en pensioengerechtigden inzicht in hun eigen pensioen. We informeren tijdig en begrijpelijk over de relevante veranderingen. We gaan de dialoog aan bij belangrijke besluiten die we moeten nemen.

De administratie van pensioengelden en -aanspraken is betrouwbaar en goed beveiligd. De pensioengelden worden op een solide wijze beheerd. Bij onze ambitie hoort het nemen van risico's. Dat doen we op een verantwoorde wijze. Ons risicoprofiel is op een kostenefficiënte en maatschappelijk verantwoorde wijze vertaald in de beleggingsportefeuille.

Oog voor samenwerking

De samenwerking met onze uitvoerende partners is strak georganiseerd, kostenbewust en gericht op een hoge tevredenheid bij werknemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Wij stellen aan onze partners dezelfde hoge eisen als aan onszelf. Vooral op het gebied van integriteit, transparantie, compliance, integraal risicomanagement en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Oog voor de toekomst

Wij kijken vooruit en anticiperen op de toekomst. Er is zorg over het dalend aantal werknemers en het ontstaan van hogere uitvoeringskosten. Daarom zetten wij in op groei van het pensioenfonds om het draagvlak te verbreden. Tegelijkertijd bieden we een alternatief voor meer werkgevers.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid en oog voor de toekomst in het beleid

Zoals hiervoor vermeld opereert SBZ Pensioen met het doel om een goed pensioenproduct te leveren inclusief de ambitie van toeslagverlening (prijscompensatie) maar tegelijkertijd wel in het besef van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Want wat is de waarde van een in financieel opzicht goed pensioen indien de omgeving waarin dit pensioen wordt genoten aan leefbaarheid verliest?

Daarom zet SBZ Pensioen bij de invulling van het beleid in op (maatschappelijke) lange termijn waarde creatie. Dit vereist aandacht voor een duurzaam leefbare omgeving (Environment), sociale aspecten en mensenrechten (Social) en goed bestuur (Governance) ofwel SBZ Pensioen houdt in het beleid rekening met ESG-factoren.

Langetermijn waarde creatie, oog voor de toekomst, is op meerdere onderdelen in het beleggingsproces van SBZ Pensioen geïntegreerd. Dit betekent -onder andere- dat SBZ Pensioen in zijn uitbesteding inzet op een lange termijn en duurzame relatie en zijn uitbestedingspartners niet uitsluitend op korte termijn factoren beoordeelt. Ook wordt er bij de selectie van beleggingen aandacht besteed aan hun reële, economische lange-termijn waarde. Bijvoorbeeld, in de Investment Cases. Bij de selectie van beleggingen wordt ook een doelstelling gekoppeld met een lange termijn focus. Tevens wordt de beloning van externe dienstverleners zoveel als mogelijk op de lange-termijn ingericht. Een lange termijn duurzame relatie stelt in staat om gezamenlijk doelstellingen te realiseren.

MVB-beleid SBZ Pensioen

Motto MVB-beleid SBZ Pensioen

“SBZ Pensioen streeft ernaar in het beleggingsbeleid om binnen de mogelijkheden van het fonds – waaronder begrepen de fiduciaire plicht die het fonds heeft jegens zijn deelnemers om een optimaal rendement te behalen tegen een aanvaardbaar risico - een bijdrage te leveren aan een leefbare wereld”. SBZ Pensioen doet dit met inachtneming van de signatuur van de sector waarin SBZ Pensioen actief is.

Om op langere termijn waarde te kunnen realiseren, dienen ondernemingen een ‘license to operate’ in de samenleving te hebben. Om die reden gaan maatschappelijk rendement en financieel rendement goed samen. De factoren milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur (de ESG-factoren) vormen een integraal onderdeel van de beleggingsprocessen en beleggingsanalyses.

Beleggingsovertuiging / belief MVB: Maatschappelijk en financieel rendement gaan goed samen

Het bestuur van SBZ Pensioen gelooft dat bedrijven die in de bedrijfsvoering rekening houden met ESG-maatstaven op de lange termijn betere resultaten behalen dan bedrijven die dat niet doen. De verantwoordelijkheid van het pensioenfonds gaat verder dan een goede risico-rendementsafweging. Het pensioenfonds is zich bewust van de invloed die het als belegger kan uitoefenen en de plaats die het inneemt in de samenleving. Om die reden wordt niet alleen gekeken naar het financieel rendement maar ook naar het maatschappelijk rendement. Daarom is bij beleggingsbeslissingen de MVB-impact onderdeel van de besluitvorming. Het bestuur heeft ook aandacht voor de mogelijke negatieve consequenties die een (te) strikt MVB-beleid kan hebben op de investeringsmogelijkheden en het kosteniveau.

MVB-beleid SBZ Pensioen

4. Doelen en thema's

Doelen

Er zijn verschillende doelstellingen die SBZ Pensioen nastreeft bij het MVB-beleid. Deze doelstellingen kunnen gezien worden als uitwerking van de geformuleerde missie. Deze doelstellingen zijn achtereenvolgens:

A. Verbetering/bestending van de rendement/risico-verhouding op lange termijn

Zoals aangegeven, heeft het pensioenfonds de overtuiging dat ondernemingen die ESG-factoren niet afdoende adresseren grotere risico's lopen op verlies aan economische waarde. Door ESG-factoren in het beleggingsbeleid te verankeren, verwacht SBZ Pensioen deze risico's te mitigeren en daarmee een positieve bijdrage te leveren aan de rendement/risico-verhouding van de beleggingsportefeuille.

Een verantwoord risico/rendements/kostenprofiel is van groot belang voor een goed pensioen van onze deelnemers. In de uitvoering van het beleggingsbeleid (inclusief MVB-aspecten) houden we continu rekening met de balans tussen risico, rendement en kosten.

B. Een bijdrage leveren aan leefbare wereld en het belegd vermogen op dermate wijze inzetten, dat naast de realisatie van de pensioendoelstelling een positieve impact gerealiseerd wordt op omgeving, klimaat en sociale omstandigheden en bedrijven daartoe aan te moedigen

Het bestuur van SBZ Pensioen wil niet verantwoordelijk zijn voor ernstige schade aan de maatschappij. Het wil evenmin winst halen uit dubieuze praktijken. Daarentegen wil SBZ Pensioen met maatschappelijk verantwoorde beleggingen een bijdrage leveren aan een voor alle mensen leefbare wereld, de bevordering van naleving van mensenrechten, goede sociale omstandigheden en verantwoord ondernemingsbestuur.

C. Voldoen aan de verwachtingen van onze deelnemers en de aangesloten werkgevers

SBZ Pensioen is verantwoordelijk voor het pensioen van de deelnemers. Het pensioenfonds vindt het belangrijk om naar de deelnemers en de aangesloten werkgevers toe een goede reputatie te hebben en te behouden. SBZ Pensioen voert hiertoe onder andere een MVB-beleid. SBZ Pensioen voert dit beleid uit met inachtneming van de signatuur van de sector waarvoor zij werkzaam is.

De wijze waarop ondernemingen en beleggers met ESG-factoren omgaan, is in toenemende mate onderwerp van maatschappelijke discussie.

Van ondernemingen en beleggers wordt verwacht dat zij een bijdrage leveren aan een duurzame samenleving. Bovendien wordt verwacht dat zij hier verantwoording over afleggen en hier op een transparante wijze over rapporteren. Hier willen wij aan voldoen.

MVB-beleid SBZ Pensioen

Thema's

Gezien de veelheid aan vraagstukken en oplossingsrichtingen op het vlak van MVB wil SBZ Pensioen focus aanbrengen. Navolgend staan de 17 Sustainable Development Goals (SDG's) voor 2030 zoals deze in 2015 door de VN zijn vastgesteld (deze 17 SDG's zijn gekoppeld aan de thema's van het Global Impact Investing Network).



Pensioenfondsen zijn maatschappelijke en financiële instellingen. Van huis uit zijn zij al begaan bij doel 1 'No poverty' door een zo goed mogelijk pensioen te bieden aan haar deelnemers. Daarnaast wil het pensioenfonds natuurlijk voldoen aan wet- en regelgeving (clustermunitie, sanctielijsten) en wil het pensioenfonds aansluiten bij de thema's die de sponsors en (vertegenwoordiging van) hun werknemers² belangrijk vinden alsmede bij thema's die vanuit de eigen activiteiten relevant zijn. Daarom focust het pensioenfonds op de volgende thema's:

1. **Controversiële wapens** op grond van wettelijke bepalingen en omstreden zijn;
2. **Bevordering efficiency in en toegang tot gezondheidszorg** op grond van aansluiting bij thema's die aangesloten werkgevers en (de vertegenwoordiging van) hun werknemers belangrijk vinden;
3. **Financial inclusion** (financiële zekerheid voor individuen) op grond van het karakter en de activiteiten van SBZ Pensioen;
4. **Tabak** op grond van aansluiting bij thema's die sponsors en (vertegenwoordiging van) hun werknemers belangrijk vinden;
5. **Klimaat** als uitgewerkt in het Klimaatverdrag van Parijs (COP21) op grond van aansluiting bij thema's die sponsors en (vertegenwoordiging van) hun werknemers belangrijk vinden.

² Zie uitkomsten overleg met Sociale Partners

MVB-beleid SBZ Pensioen

Vervolgens kan een koppeling worden gemaakt tussen de (huidige) ESG-methodiek en de (gekozen) SDG-thematiek. Hieruit volgt dan de volgende schematische weergave:

Thema	SDG	E/S/G	Uitleg
1. Controversiële wapens	16	Governance & Social	Goed bestuur voor overheden en mensenrechten (recht op leven)
2. Bevordering efficiency in en toegang tot gezondheidszorg	2, 3 & 4	Social	Belang van de samenleving (ook internationaal) en relatie kostenbeheersing in de nationale zorgverzekeringsbranche
3. Financial inclusion	1	Social	Welvaart, micro-finance en -insurance vanuit het feit dat een pensioenfonds (ook) een financiële instelling is
4. Tabak	3	Social	Bewezen negatieve invloed op de gezondheid
5. Klimaat	6, 7 & 13	Environmental (& Social)	Milieu, recht op leefbare wereld, waarbij een goede gezondheid mede een rol speelt

Verderop wijden we uit over hoe op deze thema's wordt ingespeeld en waarom.

MVB-beleid SBZ Pensioen

5. Randvoorwaarden bij de uitvoering

Bij de keuze voor de uitvoeringsvormen (zie volgend hoofdstuk) en de intensiteit van het MVB-beleid heeft het fonds de volgende factoren in overweging genomen:

- Het ambitieniveau
- De beschikbare resources
- De uitvoerbaarheid
- De beleggings- en evaluatiehorizon
- De kosten

Ambitieniveau

Bij de realisatie van de MVB-doelen kan het zijn dat onderdelen van de portefeuille afwijkende risico- en rendementsprofielen zullen kennen. In het kader van de realisatie van de pensioendoelstelling van SBZ Pensioen blijft overall een verantwoord risico/rendements/kostenprofiel van het grootste belang.

Tegelijkertijd heeft het fonds niet de ambitie om in Nederland als voorloper te fungeren op het gebied van MVB-beleid, maar het wenst daarbij ook niet achter te blijven of in de achterhoede te opereren. Van groot belang is dat de deelnemers/stakeholders zich comfortabel voelen bij het gevoerde beleggingsbeleid en dat het reputatierisico wordt beperkt. Daarom kiest het bestuur van SBZ Pensioen voor een “geleidelijk pad van doorontwikkelen”

Bij het vormgeven van het beleggingsbeleid stellen we eisen op verschillende vlakken. De combinatie van eisen leidt soms tot onmogelijke uitvoeringssituaties. Daarom heeft het bestuur de volgende prioritering bij het bepalen van de beleggingsportefeuille aangebracht. Hierbij is rekening gehouden met welke aspecten het meest bepalend zijn voor de risico/rendementsverhouding van het fonds (zowel financieel als niet-financieel).

1. In samenspraak met Sociale Partners formuleren van de risicohouding door het bestuur van het pensioenfonds
2. Strategische beleidsbepaling door het bestuur op basis van ALM, waaronder hedging-strategieën en formuleren van een risicokader
3. Asset allocatie op basis van het risicokader
4. Externe uitvoering met inzet van specialisten
5. Multi-manager strategieën, waar mogelijk in mandaten, maar ook in fondsen
6. Wettelijke uitsluitingen, ook in fondsen
7. Tabaksuitsluitingen in de gehele portefeuille
8. Uitsluitingen van sectoren, bedrijven en landen binnen de mandaten
9. ESG/MVB-integratie bij managers
10. ESG/MVB-integratie in portefeuilles
11. Toevoeging van beleggingen die bijdragen aan klimaatbeheersing, financial inclusion en verbetering van (kosten)efficiency en toegang tot gezondheidszorg
12. Engagement voor zowel global equity als global credits
13. Inschakeling van een voting- en engagement-manager

Beschikbare resources

In de praktijk zijn er diverse manieren om invulling te kunnen geven aan het MVB-beleid (zie Bijlage I). De factoren die de keuze voor één of meerdere uitvoeringsvormen bepalen, zijn onder andere de ambitie van het fonds en de omvang van het fonds. De omvang van het fonds bepaalt in de regel de beschikbare resources. Een kleiner fonds heeft in de regel minder budget en mensen beschikbaar, en daar zullen de MVB-ambities op moeten aansluiten.

SBZ Pensioen heeft de integratie van het MVB-beleid in de portefeuille van het fonds uitbesteed aan een van de fiduciaire managers (manager-selecteur of MoM). Daarmee spelen de beschikbare resources aan de kant van deze fiduciaire manager op het gebied van MVB een belangrijke rol bij de implementatie van het beleid. Het pensioenfonds en de fiduciair manager trekken samen op om de kennis en kunde op MVB-vlak bij beide partijen te vergroten. Daarnaast heeft SBZ Pensioen een separate manager aangesteld voor de uitvoering van voting (stemmen op aandeelhoudersvergaderingen) en engagement (de dialoog met ondernemingen gericht op verbetering van het gedrag van ondernemingen en duurzame ontwikkeling). Deze manager is tevens verantwoordelijk voor het identificeren van bedrijven die in strijd handelen met de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Het pensioenfonds is

MVB-beleid SBZ Pensioen

niet genegen een heel eigen apparaat op te zetten. Zowel uit praktisch oogpunt als wat betreft kosten is een eigen apparaat niet wenselijk.

Uitvoerbaarheid

De uitvoerbaarheid van de verschillende uitvoeringsvormen wordt voornamelijk gedreven door de vraag in hoeverre het pensioenfonds directe invloed heeft op de samenstelling van de beleggingsportefeuille.

Slechts in het geval van een separaat mandaat heeft het fonds volledige zeggenschap over de samenstelling en kan het ESG-beleid volledig geïntegreerd worden.

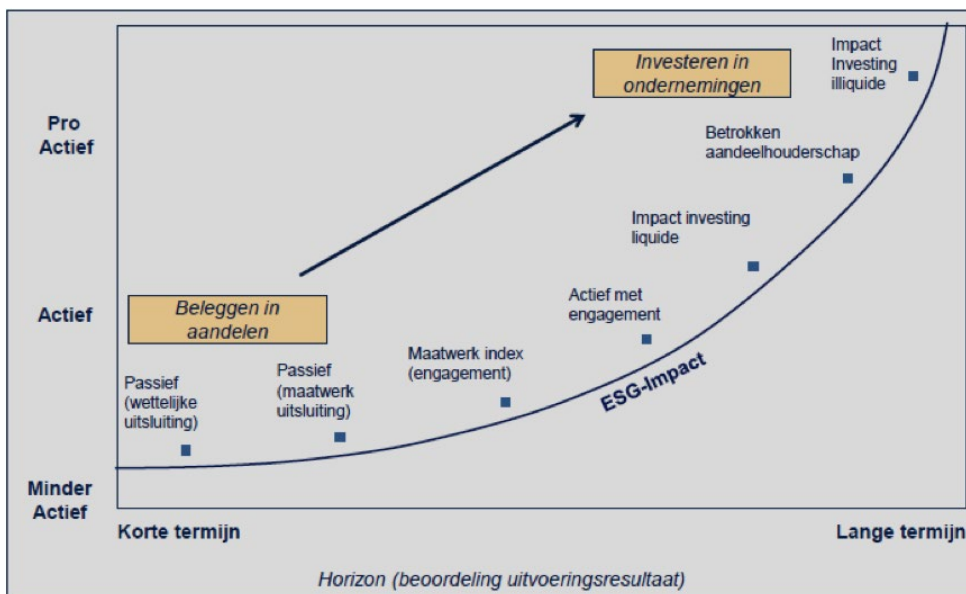
Op dit moment wordt een groot deel van de aandelenportefeuille en de bedrijfsobligatieportefeuille discretionair actief gemanaged.

In de discretionaire mandaten wordt het beleid van SBZ Pensioen ten volle toegepast.

Emerging Market-aandelen worden in actieve beleggingsfondsen belegd. SBZ Pensioen heeft voor de multi-manager fondsen van Russell Investments af kunnen dwingen dat er niet belegd wordt in controversiële wapens en tabak. In de bedrijfsobligatieportefeuille is voting weliswaar onmogelijk, maar met de bedrijven in portefeuille is het wel mogelijk engagement te betrachten.

Beleggings- en evaluatiehorizon

De beleggings- en evaluatiehorizon hebben eveneens invloed op de implementatiemogelijkheden. Vormen als Actief Aandeelhouderschap en Impact Investing vereisen in de regel een langere horizon waarbij een intensieve, langdurige relatie met de onderneming wordt aangegaan, direct dan wel via een beleggingsfonds. Bij uitsluiting daarentegen is geen lange horizon vereist omdat geen dialoog met de onderneming wordt gezocht. Een en ander is weergegeven in onderstaand figuur (NB. Niet alle genoemde uitvoeringsvormen zijn van toepassing op SBZ Pensioen).



Kosten

De kosten van het MVB-beleid zullen altijd worden afgezet tegenover het rendement en het risico in de breedste zin van het woord. Immers, het MVB-beleid mag niet ten koste gaan van de fiduciaire verplichting van het fonds jegens haar deelnemers.

MVB-beleid SBZ Pensioen

6. Uitvoeringsvormen

SBZ Pensioen heeft voor haar MVB-beleid de volgende uitvoeringsvormen gekozen. Een generieke uitleg van deze uitvoeringsvormen vindt u in Bijlage I.

A. Integratie ESG binnen het beleggingsbeleid en de beleggingsprocessen

Ambitie:

In de beleggingsprocessen van SBZ Pensioen – met name bij de selectie en monitoring van vermogensbeheerders – wordt het effect van ESG-factoren op de beleggingsrisico's en het rendement expliciet meegewogen. Het pensioenfonds verwacht van de vermogensbeheerders dat zij een MVB-beleid hebben dat aansluit bij (inter)nationaal geaccepteerde normen en dat niet leidt tot te hoge risico's. Daarnaast brengt SBZ Pensioen in kaart hoe de portefeuille is verdeeld over ESG-scores en deze scoort op CO₂-uitstoot (t.o.v. de benchmark). SBZ Pensioen heeft (nog) geen gekwantificeerde ambitie ten aanzien van CO₂.

Praktijk:

SBZ Pensioen heeft het IMVB-convenant ondertekend en daarmee onderschrijft SBZ Pensioen de ESG due-diligence (stappen) uit te voeren conform de OESO-richtsnoer. Deze stappen vormen tevens een concrete invulling hoe SBZ Pensioen adverse impact in kaart brengt ten behoeve van de EU verordening SFDR.

De due-diligence die het OESO-richtsnoer voorschrijft verschilt tussen beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde beleggingen. Bij niet-beursgenoteerde beleggingen volstaat (de toets op) de ondertekening door de externe vermogensbeheerder van de UN PRI.

Bij beursgenoteerde beleggingen wordt de portefeuille die beheerd wordt door de externe vermogensbeheerder gescreend op investeringen die een (potentiele) negatieve impact hebben op de samenleving en milieu. Hierbij maakt de manager gebruik van externe databronnen (zoals Sustainalytics). Daarbij worden investeringen met de meest ernstige negatieve impact geprioriteerd op basis van (1) ernst, (2) schaal, (3) onomkeerbaarheid. Tevens wordt de mate van waarschijnlijkheid meegenomen. Deze prioritering geeft sturing aan het stemmen en engagement beleid.

Wanneer SBZ Pensioen belegd is middels een externe beheerder in een onderneming die daadwerkelijk een negatieve impact veroorzaakt, is het pensioenfonds volgens de OESO-richtlijnen direct 'gelinkt' aan die impact. In dit geval zal SBZ Pensioen zijn invloed op het bedrijf aanwenden. Zodoende kan het bedrijf bewogen worden aanpassingen te maken; de impact te voorkomen en/of te mitigeren en herstel en/of verhaal mogelijk te maken. SBZ Pensioen zal dit doen middels stemmen en/of engagement. De mate waarin stemmen en engagement aansluiten op de geïdentificeerde potentiele negatieve impact verschilt tussen een fondsbelegging en een gesegregeerd mandaat. Bij een gesegregeerd mandaat kan SBZ Pensioen stemmen en/of engagement beter op de problematiek aan laten sluiten. In een fondsbelegging heeft SBZ Pensioen geen directe invloed op het stem- en engagementbeleid. Wij verwijzen naar het stem- en engagementbeleid van Robeco en Russell Investments³.

B. Actief aandeelhouderschap (stemmen en engagement)

Ambitie:

SBZ Pensioen oefent zijn stemrecht en andere aan aandelen verbonden rechten in beursgenoteerde ondernemingen waarin is belegd op een geïnformeerde manier uit. De keuze om (en wat) te stemmen bij beursgenoteerde ondernemingen wordt voorgedragen door de proxy-adviseur. In de beursgenoteerde fonds- en mandaat structuren van SBZ Pensioen is deze rol toebedeeld aan Glass Lewis (en wordt respectievelijk gecoördineerd door Russell Investments en Robeco). Middels stemmen houdt SBZ Pensioen toezicht op de ondernemingen waarin is belegd ten aanzien van materiële aangelegenheden. Dit zijn aangelegenheden die impact

³ Russell Investments: 'Engagement Policy' en 'Proxy Voting Guidelines' (www.russellinvestments.com) / Robeco: 'Proxy Voting Policy' en 'Robeco's Engagement Policy' (www.robeco.com)

MVB-beleid SBZ Pensioen

hebben (op de capaciteit) om lange termijn waarde te creëren door een onderneming. Bijvoorbeeld, corporate governance, strategie, maatschappelijke en ecologische kwesties.

Op zijn website publiceert SBZ Pensioen eenmaal per kwartaal hoe het fonds heeft gestemd op algemene vergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen (per onderneming/ stempunt). Eenmaal per jaar geeft SBZ Pensioen een uitgebreidere beschrijving/overzicht van zijn stemgedrag en geeft het fonds een duidelijke onderbouwing voor zijn stemmen, met name wanneer er tegen een bestuursvoorstel wordt gestemd of er geen stem wordt uitgebracht. Zoals eerder opgemerkt is het stemrecht een belangrijk instrument om invloed aan te wenden bij ondernemingen waarbij (potentiele) negatieve impact is geconstateerd.

Engagement vormt een aanvullend en belangrijk middel om aan onze aandeelhoudersrechten vorm te geven. SBZ Pensioen gaat in gesprek met bedrijven waar (potentiele) negatieve impacts zijn gesignaleerd. Bij engagement wordt er extra aandacht gegeven aan thema's/ problemen die financieel materieel zijn; de meest ernstige negatieve impact voor samenleving en milieu veroorzaken; voor onze deelnemers van belang zijn. Ieder jaar stemt SBZ Pensioen deze prioriteit af met de engagement manager. SBZ Pensioen is betrokken in engagement-trajecten met daarbij de doelstelling om de negatieve impact te beëindigen; herstel en/of verhaal voor de benadeelden te realiseren; toekomstige incidenten te voorkomen; transparantie over de maatregelen te vergroten. Als een of meerdere doelen zijn voldaan, dan is het engagement-traject succesvol.

Wanneer blijkt dat er met behulp van engagement een van de doelstellingen niet aantoonbaar is behaald, dan kan SBZ Pensioen over gaan tot uitsluiting. Gedurende het engagement-trajecten blijft SBZ Pensioen op aandeelhoudersvergaderingen stemmen om bestuurders tot verandering aan te zetten.

Jaarlijks legt SBZ Pensioen verantwoording af over de engagementtrajecten die er gedurende het jaar zijn gevoerd. Dit voor zover er geen afbreuk wordt gedaan aan de effectiviteit van de (lopende) engagementtrajecten en indien dit niet in strijd is met wet- en regelgeving zoals bijvoorbeeld de Market Abuse Regulation (MAR).

Praktijk:

SBZ Pensioen is zich er van bewust dat door de combinatie van fondsen en gesegregeerde mandaten het stemgedrag van ESG-manager Robeco kan afwijken van het stemgedrag van fondsmanager Russell Investments. Dit geldt ook voor engagement-trajecten. SBZ Pensioen in 2021 zal grotendeels belegd zijn in gesegregeerde mandaten. Hierdoor komt de (coördinatie van de) uitvoering van stemmen en engagement bij Robeco te liggen en kan er consistent invulling worden gegeven aan het OESO-richtsnoer.

Om invulling te geven aan het OESO-richtsnoer en (potentiele) negatieve impact van ondernemingen te mitigeren, te voorkomen respectievelijk te herstellen, wordt de portefeuille van SBZ Pensioen op half-jaar-basis gescreend. Ondernemingen met een (potentiële) negatieve impact worden in kaart gebracht. Deze lijst wordt gedeeld met Robeco zodat het bij deze ondernemingen -passend- de stem van SBZ Pensioen kan laten horen en engagement kan opstarten (zover mogelijk). De screening van de portefeuille vindt plaats door de fiduciair manager Russell Investments met behulp van Sustainalytics. Laatstgenoemde start ook zelfstandig engagement-trajecten op. Daardoor wordt er een groter gedeelte van de geïdentificeerde ondernemingen beslaan.

Met betrekking tot de engagement die plaatsvindt in de gesegregeerde mandaten (door Robeco) heeft SBZ Pensioen het recht jaarlijks thematiek voor engagement in te brengen, waarvan SBZ Pensioen actief gebruik maakt. Voor engagement uitgevoerd in de mandaten en de fondsen worden samenwerkingsverbanden opgezocht, bijvoorbeeld Eumedion en UN PRI.

MVB-beleid SBZ Pensioen

C. Uitsluiting

Ambitie:

Bij een besluit tot uitsluiting van een **product (of dienst)** hanteert het fonds de volgende cumulatieve criteria als leidraad.

- Het product is bewezen per definitie schadelijk voor mensen
- Daar kan met de invloed als aandeelhouder niets aan worden gedaan
- Het heeft geen nadelige gevolgen als het product er niet meer zou zijn
- Er is een wereldwijd verdrag of politieke druk gericht op het uitbannen ervan of de maatschappelijke kosten als gevolg van het product zijn aantoonbaar hoog

SBZ Pensioen zal ook overgaan tot uitsluiting wanneer stemmen en/of engagement niet resulteert de (potentiele) negatieve impact, op basis van het OESO-richtsnoer, te voorkomen / te mitigeren/ te herstellen. Daarbij neemt SBZ Pensioen ook de (potentiele) negatieve gevolgen van de desinvestering op maatschappij en milieu mee. SBZ Pensioen zal hiertoe overgaan op een case-by-case basis.

NB. Uitsluiting impliceert een kleinere opportunity set. Dit heeft impact op het risicoprofiel. Anderzijds moeten ondernemingen over een "license to operate" beschikken en ondernemingen met een duurzaam bedrijfsproces zullen minder vatbaar zijn voor negatieve publiciteit en claims, waardoor het risicoprofiel gunstig wordt beïnvloed.

Op grond van deze criteria wil het pensioenfonds de volgende producten uitsluiten:

1. **Controversiële wapens:** Op grond van wettelijke bepalingen mag het fonds niet beleggen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van (en handel in) clustermunitie (uitzondering: bij beleggingsfondsen geldt dat de exposure naar dit soort bedrijven niet groter mag zijn dan 5%).
SBZ Pensioen vindt het echter belangrijk dat niet alleen de productie van clustermunitie wordt uitgesloten maar ook de productie van andere controversiële wapens. We hebben het dan over de productie van clustermunitie, landmijnen, nucleaire wapens, wapens met verarmd uranium, biologische/chemische wapens of gerelateerde componenten voor deze wapens. In praktische zin, en om interpretatieverschillen te voorkomen, volgt het pensioenfonds de uitsluitingenlijst van haar ESG-manager op dit vlak. Bovendien streeft het pensioenfonds ernaar dat de uitsluitingen ook gelden voor de beleggingen in beleggingsfondsen.
2. **Tabak:** Het pensioenfonds sluit beleggingen in tabaksproducenten uit. Tabak levert op geen enkele manier een positieve bijdrage aan mens en maatschappij. Het is schadelijk voor de mens vanaf de eerste sigaret en kan gemist worden. Engagement met tabaksproducenten heeft onvoldoende zin. Er zijn in verschillende landen wetten die de verkoop en marketing aan jongeren verbiedt. Ook lopen er wereldwijd verschillende grote rechtszaken (class actions) tegen tabaksfabrikanten. De kosten voor gezondheidszorg als gevolg van tabaksinname zijn aantoonbaar hoog.
Tabaksproducenten zijn controversieel vanuit verschillende perspectieven:
 - Roken en andere vormen van tabaksgebruik zijn bewezen schadelijk voor de gezondheid
 - De verslavende werking van tabak
 - De arbeidsomstandigheden op tabaksplantages: onder meer kinderarbeid en tabaksvergiftiging
 - De wijze waarop tabaksproducenten hun producten vermarktenVoor een nadere onderbouwing verwijzen we naar www.tobaccofreeportfolios.org.
Hiermee sluit het pensioenfonds aan bij opvattingen in de sector waar SBZ Pensioen werkzaam is. Grote aangesloten werkgevers erkennen dat tabak wereldwijd grote negatieve gevolgen heeft voor mens en natuur.
Bij ongeremd gebruik van alcohol gelden vergelijkbare gevolgen als bij tabak. Dit geldt niet bij matig gebruik van alcohol. De alcohol-producenten wijzen het publiek in reclame-uitingen op de wenselijkheid van matig gebruik.
3. **Fossiele brandstoffen:** Het pensioenfonds sluit beleggingen uit in:

MVB-beleid SBZ Pensioen

- Instellingen die zich voor meer dan 10% van de omzet met delving van thermische steenkool bezighouden of voor meer dan 10% van de omzet energie produceren op basis van thermische kolen, gecombineerd met een productie van energie uit hernieuwbare bronnen van minder dan 10%.
- Instellingen die meer dan 10% van hun omzet genereren uit de winning van olie uit teerzanden
- Instellingen die meer dan 10% van hun omzet genereren uit olie- en gaswinning in de poolgebieden ('arctic drilling').

Energieverbruik op basis van kolen levert van alle fossiele brandstoffen de grootste bijdrage aan CO₂-emissies en heeft daarmee een belangrijke impact op de opwarming van de aarde. Het Klimaatverdrag van Parijs (COP21) en het Nederlandse Klimaatakkoord kunnen gezien worden als duidelijke signalen vanuit de politiek om actie te ondernemen tegen de klimaatverandering. Vele landen kennen een beleid ten aanzien van de sluiting van kolencentrales.

Daarnaast komt er bij het opsporen, winnen, wassen, transporteren en opslaan van kolen fijnstof in de lucht¹. Fijnstof is een belangrijke oorzaak van gezondheidsklachten (astma, beroertes, verminderde intelligentie, slagaderblokkades, hartaanvallen, hartfalen, hartritme stoornissen, kwikvergiftiging, arteriële occlusie en longkanker). Naar schatting veroorzaken kolen wereldwijd elk jaar 800.000 vroegtijdige sterfgevallen. De jaarlijkse gezondheidskosten in Europa uit het gebruik van kolen voor het opwekken van elektriciteit worden geschat op maximaal € 43 miljard (2013)². Energiecentrales die kolen verbranden, verbruiken ook grote hoeveelheden water en beïnvloeden daarmee de waterschaarste, het grondwaterpeil en de zuurgraad van het water. Niet meer gebruikte kolenmijnen kunnen ook problemen veroorzaken. Bodemdaling kan plaatsvinden boven tunnels, met schade aan infrastructuur of akkerland tot gevolg.

Bij bedrijven die substantiële inkomsten genereren uit kolen-gerelateerde activiteiten en nog steeds geen start hebben gemaakt met stroomopwekking uit hernieuwbare bronnen, lijkt voting/engagement weinig zinvol. De belofte van Carbon Capture & Storage (CCS) is ook niet waargemaakt en dit zal ook niet gebeuren voor 2030. Mits er voldoende (betaalbare) alternatieven zijn, lijkt er niet direct sprake te zijn van nadelige gevolgen als het product er niet meer is voor energie-opwekking. Hernieuwbare bronnen van energie komen tegen steeds aantrekkelijkere prijzen beschikbaar. De realiteit is dat de transitie tijd nodig heeft. In plaats van totale uitsluiting kiest SBZ Pensioen voor beperkte uitsluiting op basis van de bovenaan genoemde criteria.

Anders ligt het bij metallurgische kolen (ook bekend als cokeskool), die op hoge temperatuur worden verbrand om staal te maken. Deze kolen zijn minder vervuילend en er is niet direct een alternatief voor.

Opgemerkt wordt dat (de effectuering van) maatregelen in het kader van klimaatdoelstellingen nog volop in ontwikkeling zijn. Eventuele maatregelen die SBZ Pensioen neemt zullen na verloop van tijd worden geëvalueerd en waar nodig worden bijgesteld.

Bij een besluit tot uitsluiting van een **onderneming of land** zijn onderstaande criteria van toepassing. Deze raken aan de kwaliteit van de bedrijfsvoering of het bedenkelijke karakter van regimes.

4. Ondernemingen of landen die zich schuldig maken aan ernstige schendingen op het gebied van mensenrechten of arbeidsomstandigheden zullen voor zover mogelijk worden uitgesloten. Criterium hierbij is wanneer het bedrijf een 'fail' status krijgt op UN Global Compact. De ESG-manager houdt deze lijst bij en stelt deze beschikbaar aan SBZ Pensioen en haar fiduciair manager.
5. Ondernemingen waarbij het engagement proces van de ESG-manager⁴ onvoldoende resultaat heeft opgeleverd worden voor zover mogelijk uitgesloten. In het engagement-beleid wordt aangegeven wat de te bereiken doelen zijn. Een onvoldoende resultaat wordt afgemeten aan de voorafgaand gestelde doelen. Uit praktische overwegingen volgt SBZ Pensioen en haar fiduciair manager de uitsluitingslijst van de ESG-manager op dit vlak.

Om de ambitie haalbaar te laten zijn accepteert het pensioenfonds een overschrijding van maximaal 0,5% (marktwaarde) van de gehele (core en alternatieve) portefeuille.

¹ <http://www.greenpeace.org/eastasia/PageFiles/301168/the-true-cost-of-coal.pdf>

² http://www.env-health.org/IMG/pdf/heal_report_the_unpaid_health_bill_how_coal_power_plants_make_us_sick_final.pdf

MVB-beleid SBZ Pensioen

Praktijk:

De uitsluitingen van controversiële wapens (1.) en tabaksfabrikanten (2.) zijn volledig doorgevoerd in het core-gedeelte van de portefeuille.

De uitsluitingen van kolen (3.) zijn volledig doorgevoerd in de mandaten. Externe fondsen hebben hun eigen beleid. De fiduciair zoekt bij voorkeur de fondsen uit die het beste aansluiten bij het beleid en actieve dialoog met de managers houden, maar dit biedt geen garantie voor succes. Een eventuele toevoeging van indexfondsen in de portefeuille (nu niet van toepassing) maakt dit nog eens extra lastig. Veel indexfondsen maken gebruik van de wettelijke mogelijkheid toch tot 5% te beleggen in zaken die we liever uitsluiten. Dit raakt ook aan 1 en 2.

SBZ Pensioen heeft besloten toe te werken naar een portefeuille waar strenger wordt omgegaan met bovenstaande uitsluitingen. Dit heeft ertoe geleid dat in de discretionaire portefeuilles en de in de core-portefeuille aanwezige beleggingsfondsen vanaf 2019 een volledige uitsluiting van controversiële wapens en tabak wordt gerealiseerd. Uiteraard blijft de implementatie altijd een afweging van risico, rendement en kosten.

Voor alternatieve categorieën geldt dat het uitsluitingenbeleid niet wordt afgedwongen. Wel zijn de aangestelde managers ondertekenaars van de UN PRI en actief in implementatie van ESG in de door hen beheerde portefeuilles.

Doordat sprake is van fund of fund-beleggingen heeft SBZ Pensioen geen control over de keuze van onderliggende managers en onderliggende beleggingen. De invloed van SBZ Pensioen beperkt zich hier vooral tot de selectie van managers (en engagement met deze managers), waarvan het gedachtengoed het best aansluit bij dat van SBZ Pensioen. Cruciaal hierbij is dat SBZ Pensioen voldoende inzicht heeft in de ESG-inspanning van de te selecteren managers. Dit betekent, dat de betreffende managers op dit gebied voldoende transparantie betrachten en rapportages hieromtrent aan SBZ Pensioen beschikbaar stellen.

SBZ Pensioen zal ook in samenspraak met deze managers verder overleg voeren met betrekking tot de wijze en status van ESG-integratie (uitsluitingen conform dit MVB-beleid) in de voor SBZ Pensioen beheerde portefeuilles.

De fiduciair manager rapporteert welke fondsen voor hoeveel in welke ondernemingen op de uitsluitingslijst beleggen. De (haalbaarheid van de) grens van 0,5% wordt actief gemonitord.

D. Positieve selectie

Ambitie

SBZ Pensioen heeft op dit moment een beperkte ambitie op dit vlak. Het pensioenfonds wil beleid vormen rondom het thema 'klimaat/energietransitie'. Onderdeel hiervan zou kunnen zijn een positieve selectie van bedrijven die de energietransitie bevorderen. Hierover is echter nog geen concreet besluit genomen. Op dit moment worden in de impact-portefeuille ondernemingen/fondsen opgenomen, die (positief) bijdragen aan de energietransitie. Door een besluit over uitsluiting (al dan niet met toepassing van een materialiteitsbeginsel) van zwaar vervuilende fossiele brandstoffen kan meer richting en invulling worden gegeven aan een ambitie op het gebied van positieve selectie.

Praktijk

Dit onderdeel is nog niet in praktijk gebracht. Bij het eerdergenoemde streven om in 2019 een beleid ten aanzien van fossiele brandstoffen te hebben, zal rekening gehouden worden met de verdere ontwikkeling van het MVB-beleid op het gebied van klimaat.

E. Impact beleggen

Ook op dit vlak is SBZ Pensioen actief. Impactbeleggen is het beste te bereiken via private equity/debt en infrastructuur-beleggingen. Het pensioenfonds belegt in beide categorieën. Het blijkt niet eenvoudig concrete beleggingen te ontwaren, die voldoen aan onze kwaliteitscriteria en aansluiten bij onze thema's. Het aanbod neemt wel toe.

Dit soort beleggingen vereisen intensief onderzoek en intensieve monitoring (van de impact). SBZ Pensioen en aanbieders in deze sectoren zijn nog op zoek naar een adequate verantwoording van de gerealiseerde impact (de meting van de impact is niet eenvoudig, ook niet eenduidig en de rapportage ervan is nog in ontwikkeling). Op dit punt zijn (ook door SBZ Pensioen) nog stappen te zetten.

MVB-beleid SBZ Pensioen

7. Actiepunten MVB (agenda) 2021 en volgende jaren

In 2021 en volgende jaren zal het bestuur van SBZ Pensioen met ondersteuning van haar uitbestedingspartners werken aan de volgende actiepunten (in willekeurige volgorde):

- Vaststellen van richtlijnen voor ESG-integratie in de onderliggende portefeuille (voor zowel de core-portefeuille als de alternatieve beleggingen)
 - Uitvoeren van een scenario-analyse in het kader van de risico's verband houdende met de klimaatdoelstellingen in het verdrag van Parijs (COP21)
 - Vaststellen van de CO2-footprint als basis voor het formuleren van een doelstelling
 - Vaststellen van een nader klimaatbeleid (fossiele brandstoffen, reductie van CO2-uitstoot en fijnstof)
 - Nadenken over positieve selectie in de core-portefeuille
 - Vaststellen van een landen-beleid
 - Nadenken over richtlijnen voor fiscaal acceptabel gedrag in onderliggende beleggingen
 - Intensiveren van impact beleggen in de alternatieve portefeuille
 - Aanpassen van contracten en het uitbestedingsbeleid
 - Toevoegen rapportageverplichtingen in de SLA met uitbestedingspartijen
 - Verbeteren van verantwoording en rapportage over gerealiseerde uitsluitingen, uitgevoerd engagement en bereikte impact
 - Bewaken van de naleving van maximale blootstelling aan onwenselijke beleggingen
 - Vanuit het multi-management laten rapporteren over ESG-scores (Sustainalytics) in de portefeuille
 - IMVB-actieplan implementeren
 - Indienen van rapportages met betrekking tot ESG-integratie aan de monitoringcommissie IMVB (rapportagetool is nog in ontwikkeling)
 - Organiseren van "Herstel en Verhaal"
- Invulling geven aan SFDR en in het bijzondere kwantificeren van adverse impact (level 2)

In 2021 krijgen de actiepunten die te maken hebben met de implementatie van wet- en regelgeving (SFDR) en het IMVB convenant voorrang. Daarnaast zal SBZ Pensioen in 2021 in ieder geval werken aan het landenbeleid.

MVB-beleid SBZ Pensioen

8. Governance en rapportage

Bij het MVB-beleid van SBZ Pensioen zijn verschillende partijen betrokken. Ten eerste is dat het bestuur. Zij stelt het MVB-beleid vast en toets periodiek of de uitvoering binnen de beleidskaders plaatsvindt. Daarnaast speelt de ESG-manager de rol van adviseur en de fiduciair manager de rol van uitvoerder van het MVB-beleid. Bovendien acht het bestuur het van belang dat het VO en de Sociale Partners geraadpleegd worden aangezien zij spreken voor belanghebbenden en in belangrijke mate voor onze deelnemers en het pensioenfonds graag rekening houdt met de wensen van deelnemers op dit vlak. Het VO heeft adviesrecht op het MVB-beleid/beleggingsbeleid.

De ESG-manager en de fiduciair manager rapporteert ieder kwartaal aan het bestuur over het gevoerde MVB-beleid. Hierdoor wordt de voortgang en de impact van het ESG-beleid gemonitord. Deze rapportage stelt in staat om met de fiduciair manager in gesprek te gaan en waar nodig bij te sturen. Hierbij wordt inzicht gegeven in de uitgevoerde activiteiten en de effectiviteit daarvan. Het is de uitdrukkelijke wens van SBZ Pensioen meer zicht te krijgen op de invloed van ESG-integratie op kosten, rendement en risico. Daarnaast wordt periodiek inzichtelijk gemaakt in hoeverre wordt voldaan aan de gedefinieerde uitsluitingscriteria. Jaarlijks schrijft het bestuur van SBZ een MVB-verslag.

SBZ Pensioen informeert de deelnemers en andere belanghebbenden over het MVB-beleid via de website en tijdens bijeenkomsten van SBZ Pensioen waar aangesloten werkgevers en (gewezen) deelnemers of Sociale Partners aanwezig zijn. Zodoende legt het fonds verantwoording af. Daarbij geeft het fonds de deelnemer de gelegenheid te reageren. Eventuele suggesties worden periodiek in het bestuur besproken.

Begin oktober 2018 is de definitieve tekst van het IMVB-convenant door de Pensioenfederatie toegezonden met de vraag of SBZ Pensioen dit convenant wil ondertekenen.

Vanuit dit convenant volgen nieuwe verplichtingen voor SBZ Pensioen met betrekking tot MVB/ESG.

Om tot een afweging te komen wat het ondertekenen van het convenant betekent is een zogenaemde impactanalyse gemaakt. Aan de hand van deze analyse is een inschatting te maken wat het ondertekenen van het IMVB-convenant voor het fonds betekent.

In december 2018 heeft SBZ Pensioen het zo te noemen “brede spoor” van dit IMVB-convenant getekend.

SBZ Pensioen onderschrijft de doelstellingen van het convenant en is positief over de haalbaarheid van de uitwerking en SBZ Pensioen zal zich daarvoor inzetten. Echter, het bestuur van SBZ Pensioen ziet het ook als haar fiduciaire plicht om bij te sturen waar zaken anders lopen dan eerder gedacht. Ook wil het bestuur in control blijven over de risico's. Daarom heeft SBZ Pensioen de volgende voorbehouden bij de ondertekening van het Convenant (en de OVO met de SER) gesteld:

1. Jaarlijks evalueert SBZ Pensioen de uitvoering en uitwerking van het Convenant ten aanzien van governance, operationele impact en kosten. Het doel van de evaluatie is om vast te stellen of SBZ Pensioen kan doorgaan met het Convenant of dat zij zich als partij moet terugtrekken.
2. SBZ Pensioen zal alleen rapporteren via veilige weg. Daarom zal zij vooraf de nog te ontwikkelen “rapportagetool” willen beoordelen.

De implementatie van het convenant zal een periode van twee jaar beslaan, waarvoor een concreet actieplan wordt uitgewerkt.

MVB-beleid SBZ Pensioen

9. Bijlage I: Uitvoeringsvormen van MVB

Grosso modo kunnen de volgende uitvoeringsvormen van MVB worden onderscheiden:

A. Integratie ESG binnen het beleggingsbeleid en de beleggingsprocessen

Er zijn verschillende definities in omloop met betrekking tot ESG-integratie. Wij omschrijven ESG-integratie als het meewegen van het effect van ESG-factoren op de beleggingsrisico's en het rendement. Indien bij de keuze van bepaalde beleggingscategorieën en managers expliciet wordt gekeken naar de kwaliteit van het ESG-beleid en de mogelijke ESG-risico's, dan zien wij dat als ESG-integratie.

B. Actief aandeelhouderschap (stemmen en engagement)

Actief aandeelhouderschap duidt op een beleid waarbij actief gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid die men heeft als aandeelhouder om invloed uit te oefenen op het beleid van een onderneming. Dit kan zowel via de uitoefening van het stemrecht als via engagement.

Stemmen kan een belegger zelf doen of uitbesteden aan een proxy voting service provider. In het eerste geval is het noodzakelijk en in het tweede geval mogelijk om een eigen stembeleid op te stellen en dit te hanteren bij het stemmen.

Engagement duidt op het voeren van een actieve dialoog met de onderneming met als doel om het gedrag van de onderneming in de gewenste richting te bewegen. Bij het formuleren van een engagementbeleid kan gebruik worden gemaakt van standaarden en principes die verschillende organisaties hebben ontwikkeld. Voorbeelden zijn de Principles for Responsible Investment (PRI) van de VN, de Eumedion Best Practices voor betrokken aandeelhouderschap, de uitgangspunten van de Global Compact van de VN en de Richtlijnen voor multinationale ondernemingen van de OESO.

Het voordeel van actief aandeelhouderschap is dat je maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt en op een positieve manier bijdraagt aan de maatschappelijke verandering.

Een nadeel is dat de impact veelal niet eenvoudig te meten is.

C. Uitsluiting (negative screening)

In geval van uitsluiting wordt niet belegd in de securities van bepaalde entiteiten. Voorbeelden zijn bedrijven of landen die:

- zich schuldig maken aan corruptie (op grond van wetgeving);
- zich schuldig maken aan fundamentele schendingen van mensenrechten, arbeidsrechten en/of milieustandaarden (op grond van de Global Compact Principles);
- betrokken zijn bij de productie van of handel in producten en/of diensten die niet passen bij de identiteit van een pensioenfonds. Bekende voorbeelden zijn ondernemingen die zich bezighouden met de productie van tabak of alcohol;
- zich bezighouden met activiteiten waar het fonds op grond van wettelijke bepalingen niet in mag beleggen (bijvoorbeeld clustermunie).

Uitsluiting is feitelijk de meest eenvoudige en goedkoopste uitvoeringsvorm. Immers, er hoeft niet te worden geïnvesteerd in een dialoog met ondernemingen die niet voldoen aan de ESG-normen. Uitsluiting brengt beperkte kosten met zich mee voor wat betreft de screening van de uitsluitingenlijst (welke bedrijven en landen moeten daarop komen, maar niet onbelangrijk is de vraag welke bedrijven of landen daar weer van moeten worden afgevoerd). Uitsluiting brengt mogelijk opportunity-loss met zich mee, maar beperkt anderzijds financiële risico's (claims). Daarnaast brengt uitsluiting geen reputatierisico's met zich mee en is het relatief eenvoudig uitlegbaar aan de deelnemers.

In de praktijk geldt uitsluiting veelal als de 'minimum-variant' voor wat betreft de wijze waarop pensioenfondsen invulling geven aan hun MVB-beleid. Uitsluiting vereist wel dat men controle heeft over het security selectieproces. Nadeel van deze methode is dat niet op directe wijze wordt getracht het gedrag van ondernemingen in de gewenste richting te veranderen; wel op indirecte wijze door 'te stemmen met de voeten'. Daarmee is de bijdrage aan de maatschappelijke verbetering bij deze uitvoeringsvorm het laagst.

MVB-beleid SBZ Pensioen

D. Positieve selectie (positive screening)

In het geval van positieve selectie worden bedrijven geselecteerd die hoog scoren op (bepaalde) ESG-factoren. Via een dergelijk beleid wordt getracht 'positieve' bedrijven te stimuleren in hun groei en ontwikkeling terwijl dit bij de 'negatieve' bedrijven juist niet gebeurt. Evenals bij uitsluiting het geval is, vereist positieve selectie volledige invloed op het security selectieproces. Een voorbeeld van positieve selectie is de 'best in class' benadering op basis van ESG-scores. Aanbieders van de scores zijn bijvoorbeeld MSCI en Sustainalytics. Bij deze methode worden per sector de best-scorende bedrijven gekozen. Het voordeel van deze methode is het rules-based karakter o.b.v. onafhankelijke data. Uiteraard valt of staat de kwaliteit van de selectie met de kwaliteit van de data. Verschillende data providers hanteren verschillende criteria. Goed gekeken moet worden welke methodiek het beste aansluit bij de doelstellingen van het pensioenfonds. Een nadeel van deze methode is dat per sector de criteria verschillend zijn en dat de score relatief is. Een goede score in sector x kan slechter zijn dan een slechte score in sector y. Oliebedrijven kunnen in hun sector bovendien uitstekend scoren door relatief minder uit te stoten t.o.v. andere oliebedrijven (E), door de nodige veiligheidsmaatregelen (S) of door uitstekende controles (G). Echter, het product blijft natuurlijk uiterst vervuilend. Ook bedrijven die in de praktijk goed bezig zijn maar dit niet allemaal netjes hebben opgeschreven worden door sommige data providers slecht of niet gescoord. Hierdoor kunnen interessante (vernieuwende) bedrijven buiten de boot vallen.

Selectie op basis van CO₂-uitstoot (scope 1+scope 2) is een ander voorbeeld. Een doel zou kunnen zijn de CO₂-uitstoot van de portefeuille te verminderen, relatief aan de benchmark of absoluut door de tijd. Ook hier is het voordeel de eenvoud van het rules-based karakter o.b.v. onafhankelijke data en valt of staat de kwaliteit van de selectie met de kwaliteit van de data.

E. Impact investing

In het geval van impact investing wordt een beleid ontwikkeld waarbij specifiek wordt geïnvesteerd in thema's en/of bedrijven die een oplossing bieden voor een specifiek duurzaamheidsvraagstuk. De impact zal ook daadwerkelijk gemeten en gerapporteerd worden o.b.v. vooraf gestelde criteria. Veelal worden de thema's gekoppeld aan de UN SDG's. Impactbeleggen is het beste te bereiken via private equity/debt. Dit soort beleggingen vereisen intensief onderzoek en intensieve monitoring (van de impact).

MVB-beleid SBZ Pensioen

10. Bijlage II: Beschrijving gekozen SDG-thematiek



1. GEEN ARMOEDE

Beëindig armoede overal en in al haar vormen.

Het eerste doel gaat over het beëindigen van armoede. Volgens de Verenigde Naties ook meteen het belangrijkste doel. Niemand mag in 2030 nog in extreme armoede leven. Onder de millenniumdoelen betekende extreme armoede dat iemand minder dan 1,25 dollar per dag te besteden heeft. De Wereldbank heeft deze grens in 2015 verlegd naar 1,90 dollar per dag. In 2012 leefde 12,8 procent van de wereldbevolking onder de grens van 1.90 dollar. Dit zijn 896 miljoen mensen. In 1990 leefde nog 37 procent van de wereldbevolking, of 1,95 miljard mensen onder deze grens. De verwachting is dat dit aantal in 2015 is gedaald naar 9,5 procent of 702 miljoen mensen van de wereldbevolking.

Sociale zekerheid

Maar doel één houdt meer in dan alleen extreme armoede. Zo is er bepaald dat alle landen zich moeten inzetten voor betere systemen op het gebied van sociale zekerheid. Dit betekent bijvoorbeeld het bedenken van beleid en het opzetten van programma's voor een inclusieve arbeidsmarkt. Daarnaast moet het niet mogelijk zijn dat mensen in armoede kunnen raken door werkeloosheid, ziekte, ouderdom of een handicap. Als dit gebeurt moet je terug kunnen vallen op sociale systemen die je ondersteunen.

Economische middelen

Ook moeten alle mannen en vrouwen, en vooral arme en kwetsbare mensen, recht hebben op economische middelen als land, technologie en financiële dienstverlening, zoals microfinanciering. Maar dit houdt ook in het recht om te werken. In doel één staat ook beschreven dat alle landen ervoor moeten zorgen dat arme mensen minder geraakt kunnen worden door natuurrampen, of sociale en economische crises.

MVB-beleid SBZ Pensioen

2. GEEN HONGER

Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden

In 2030 mag niemand op de wereld meer hongerlijden. Iedereen moet toegang hebben tot veilig, voedzaam en voldoende voedsel, het hele jaar door. Volgens het Wereldvoedselprogramma hebben op dit moment 795 miljoen mensen niet genoeg voedsel om een gezond en actief leven te leiden. Dit is ongeveer een op de negen mensen wereldwijd. In sub-Sahara Afrika lijden naar verhouding de meeste mensen honger, een op de vier mensen in deze regio is ondervoed. Ook sterft bijna de helft (45 procent) van de kinderen die voor hun vijfde komen te overlijden aan malnutritie. En wereldwijd gaan nog steeds 66 miljoen basisschoolkinderen met honger naar school.

Malnutritie

Er moet dus nog veel gebeuren op het gebied van voedselveiligheid. De targets van dit doel richten zich onder anderen op het beëindigen van alle vormen van malnutritie in 2030. Hierbij moet er specifieke aandacht uitgaan naar de voeding van jonge vrouwen, zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven en de voeding van oudere mensen.

Voedselproductie

In 2050 zal de wereldbevolking zijn toegenomen tot zeker negen miljard mensen. Daarom richt dit tweede doel zich ook op de voedselproductie. Zo moeten er in 2030 duurzame systemen zijn voor voedselproductie. Dit betekent dat de voedselproductie omhoog moet, zonder ecosystemen aan te tasten. In 2030 moet de productiviteit en het inkomen van agrarische midden- en kleinbedrijven verdubbeld zijn. Hierbij gaat er speciale aandacht uit naar kwetsbare groepen als vrouwen, oorspronkelijke bewoners van een land of gebied, vissers en herders. Om dit te bereiken moet er bijvoorbeeld beter gelet worden op een eerlijke verdeling van land en toegang tot financiële markten.

3. GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN

Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden.

“Gezondheid is essentieel voor duurzame ontwikkeling”, stellen de Verenigde Naties. Doel drie gaat over gezondheid en welzijn voor iedereen van jong tot oud. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie daalde het kindersterftecijfer in 2015 met 53 procent ten opzichte van 1990. Toch sterven er elk jaar nog steeds zes miljoen kinderen voor hun vijfde levensjaar. Het merendeel van deze kinderen wonen in Azië en sub-Sahara Afrika. Vier van de vijf kinderen die voor hun vijfde levensjaar overlijden komen uit deze regio's. Moedersterfte is in 2015 ten opzichte van 1990 met 44 procent gedaald, aldus de Wereldgezondheidsorganisatie. Maar ook hier kunnen nog stappen worden gezet. Moedersterfte is in ontwikkelingslanden 14 keer hoger dan in ontwikkelde landen.

Moedersterfte

In 2030 moet het moedersterftecijfer minder zijn dan 70 per 100.000 levendgeborenen. Ook moet het sterftecijfer van kinderen onder vijf jaar oud wereldwijd tenminste worden teruggedrongen tot 25 per 1000 levendgeborenen.

Gezondheid

Daarnaast moet er in 2030 een einde komen aan epidemieën zoals HIV/aids, tuberculose, malaria en andere tropische ziekten. Om dit te bereiken moet er meer aandacht komen voor onderzoek naar vaccins en medicijnen. In de targets van dit derde doel staat ook beschreven dat er meer aandacht uit moet gaan naar het voorkomen en het behandelen van drugsverslavingen en alcoholmisbruik. En het aantal verkeersdoden moet in 2020 al gehalveerd zijn.

Seksuele rechten

In dit doel wordt ook meer aandacht besteed aan seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Seksuele en reproductieve gezondheidszorg moet in 2030 voor iedereen toegankelijk zijn. Ook moet er betere informatie beschikbaar komen over voortplanting en gezinsplanning, zodat iedereen goed geïnformeerde, eigen keuzes kan maken.

MVB-beleid SBZ Pensioen

4. KWALITEITSONDERWIJS

Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen

Met name door de millenniumdoelen is er op het gebied van onderwijs de laatste jaren veel verbeterd, vooral voor vrouwen en meisjes. Op dit moment gaat 91 procent van de kinderen in ontwikkelingslanden naar de basisschool. Het aantal kinderen dat niet naar school gaat is ten opzichte van 2000 gehalveerd: van 100 miljoen in 2000 naar 57 miljoen in 2015. Maar er valt nog veel winst te behalen. Vijftig procent van de kinderen met een basisschoolleeftijd die niet naar school gaan, wonen in conflictgebieden. En wereldwijd kunnen 103 miljoen jongeren nog niet lezen of schrijven.

Primair, secundair en tertiair onderwijs

Omdat het met primair onderwijs al erg goed gaat in de wereld, richt dit doel zich zowel op primair als secundair en tertiair onderwijs. In 2030 moeten dan ook alle jongens en meisjes in de wereld de basisschool en middelbare school kunnen afmaken. Ook moeten alle mannen en vrouwen toegang krijgen tot betaalbaar beroeps-, technisch-, en hoger onderwijs.

Kwaliteit

Binnen dit doel is ook meer aandacht voor de kwaliteit van onderwijs. Zo moeten scholieren en studenten kennis en vaardigheden kunnen opdoen over duurzame ontwikkeling, duurzame levensstijlen, mensenrechten en gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Daarnaast moeten scholen een cultuur van vrede, geweldloosheid, diversiteit en mondiaal burgerschap promoten. Hier zijn bekwame docenten voor nodig. Daarom moet er meer aandacht uitgaan naar het opleiden van leraren in ontwikkelingslanden.

6. SCHOON WATER EN SANITAIR

Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen

Schoon drinkwater en goede en schone sanitaire voorzieningen hebben een positieve invloed op andere Global Goals zoals voedselveiligheid, onderwijs en gezondheid. Schoon drinkwater zorgt voor minder infecties en schone toiletten op scholen zorgen ervoor dat meer meisjes naar school gaan, ook als ze ongesteld zijn. Er is genoeg schoon drinkwater voor iedereen op de wereld, maar door problemen zoals een slechte infrastructuur of economie, sterven er elk jaar nog miljoenen mensen aan ziekten die veroorzaakt worden door vervuild drinkwater of slechte hygiëne.

Sinds 1990 hebben 2,6 miljard mensen toegang gekregen tot schoon drinkwater, maar 1,8 miljard mensen halen hun drinkwater nog steeds uit vervuilde bronnen. Daarnaast kunnen 2,4 miljard mensen op de wereld nog geen gebruik maken van schone toiletten en ander sanitair.

Kwaliteit van water

In doel zes is dan ook vastgesteld dat iedereen in 2030 toegang moet hebben tot schoon drinkwater en gebruik moet kunnen maken van schoon en goed sanitair. Er wordt nog steeds veel afval weggegooid in water. Om de kwaliteit van water te verbeteren moet deze vervuiling stoppen en afvalwater moet vaker gezuiverd worden. Ook moeten alle landen in 2030 een goed werkend waterbeheer systeem hebben.

7. BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE

Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen

We hebben energie nodig voor onze welvaart en ons welzijn; om te leven, wonen en werken. De maatschappij zou zich niet zo kunnen ontwikkelen zoals het nu doet zonder energie. Daarom is het belangrijk dat iedereen gebruik kan maken van energie, vinden de Verenigde Naties. Een op de vijf mensen heeft op dit moment nog geen toegang tot energie. Maar tegelijkertijd is energie ook een van de grootste problemen van deze eeuw. We halen te veel energie uit kolen, olie en gas. Deze grondstoffen raken een keer op en de brandstof veroorzaakt klimaatverandering. Ten minste 60 procent van de uitstoot van broeikasgassen wordt veroorzaakt door energie.

MVB-beleid SBZ Pensioen

Technologie

In 2030 moet iedereen toegang hebben tot betaalbare, betrouwbare en duurzame energie. Duurzame energie kunnen we halen uit natuurlijke bronnen als water, wind en zon. Om dit doel te bereiken moeten deze bronnen beter onderzocht worden, evenals de technologie waarmee we duurzame energie kunnen opwekken. Om moderne en duurzame energie ook in ontwikkelingslanden toegankelijk te maken, moet er gewerkt worden aan een betere infrastructuur en technologische vooruitgang.

13. KLIMAATACTIE

Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden.

Ieder land op ieder continent heeft te maken met klimaatverandering. De opwarming van de aarde heeft nu al invloed op het dagelijks leven en het inkomen van miljoenen mensen wereldwijd en dat zal in de toekomst alleen maar toenemen.

Extreme omstandigheden

Droogte, overstromingen en extreme stormen komen vaker voor door klimaatverandering. Broeikasgassen die wij uitstoten zorgen ervoor dat de temperatuur op aarde snel stijgt. Dit zorgt ervoor dat het Poolijs smelt en het zeeniveau stijgt. Arme mensen die nu al het meest kwetsbaar zijn, krijgen het eerst met de gevolgen te maken. Vaak zijn zij afhankelijk van landbouw in gebieden die gevoelig zijn voor extreme omstandigheden.

Onder de twee graden

In december werd in Parijs een klimaatakkoord gesloten waarbij landen afgesproken hebben om de opwarming van de aarde onder de twee graden te houden. Hiervoor moeten broeikasgassen fors teruggedrongen worden en moeten fossiele energiebronnen vervangen worden door duurzame energie. Verder is het belangrijk dat met name ontwikkelingslanden maatregelen kunnen nemen om zich te wapenen tegen de gevolgen van klimaatverandering.

16. VREDE, VEILIGHEID EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN

Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen.

Binnen de millenniumdoelen was er nauwelijks aandacht voor, maar nu is vrijwel iedereen het erover eens dat zonder vrede, veiligheid en rechtvaardigheid er bijna geen ontwikkeling mogelijk is. Corruptie, diefstal en belastingontwijking kost ontwikkelingslanden 1,26 miljard dollar per jaar. Geld dat goed gebruikt kan worden voor armoedebestrijding of om kinderen naar school te laten gaan. En de helft van basisschoolleerlingen in conflictgebieden verlaat school zonder diploma. Vrede, veiligheid en rechtvaardigheid zorgen voor ontwikkeling, en andersom. Ze versterken elkaar.

Geweld en corruptie

Het geweld in de wereld moet in 2030 flink zijn verminderd. En er moet een einde komen aan het geweld tegen kinderen. Kinderen hebben nog elke dag te maken met uitbuiting, misbruik en mensenhandel. Corruptie moet omlaag, evenals de illegale wapenhandel.

Recht

Daarnaast moeten rechtssystemen worden versterkt en verbeterd, op nationaal en internationaal niveau. Informatie moet transparanter worden en fundamentele vrijheden zoals de vrijheid van meningsuiting moeten beter beschermd worden.